

Osoby niepełnosprawne prawnie w województwie małopolskim w 2022 r.

27.11.2023 r.

6,1%

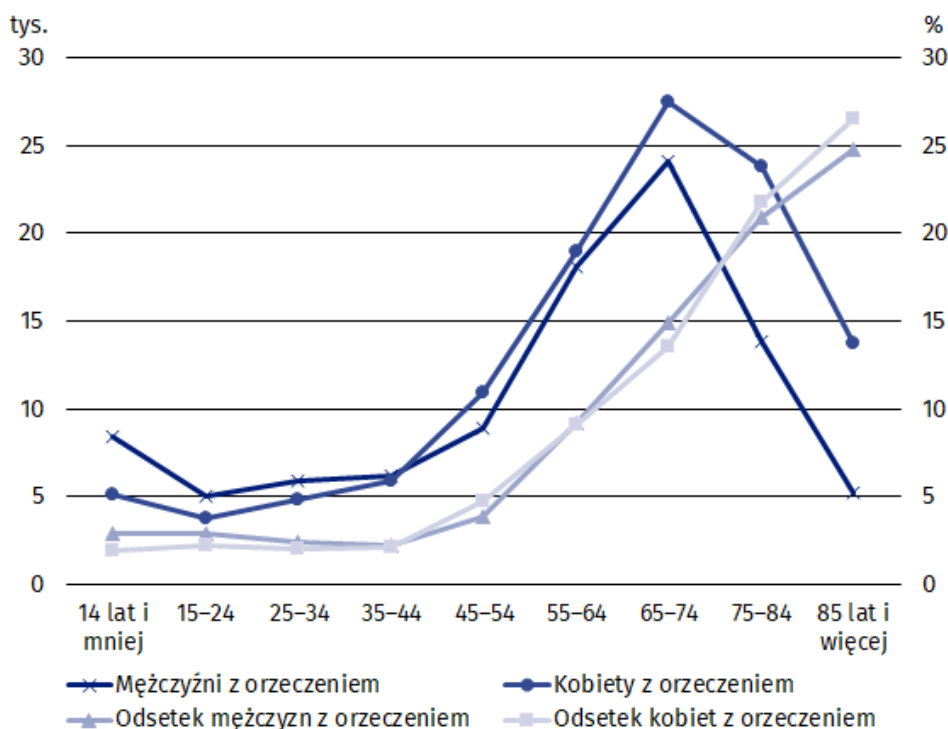
Mieszkańcy województwa małopolskiego z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności

W dniu 31 grudnia 2022 r. 210,3 tys. osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, wydane przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności. Osoby te stanowiły 6,1% ogólnej liczby mieszkańców województwa.

Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydanym przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności

W badanej populacji osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności przeważały kobiety (54,5%). Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn największą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 65–74 lata (odpowiednio 27,5 tys. i 24,1 tys. osób), a najmniejszą w wieku 15–24 lata (3,8 tys. kobiet i 5,1 tys. mężczyzn). Największy odsetek osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności był w grupie wiekowej 85 lat i więcej (26,5% kobiet i 24,7% mężczyzn).

Wykres 1. Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności według płci i grup wieku w województwie małopolskim w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia

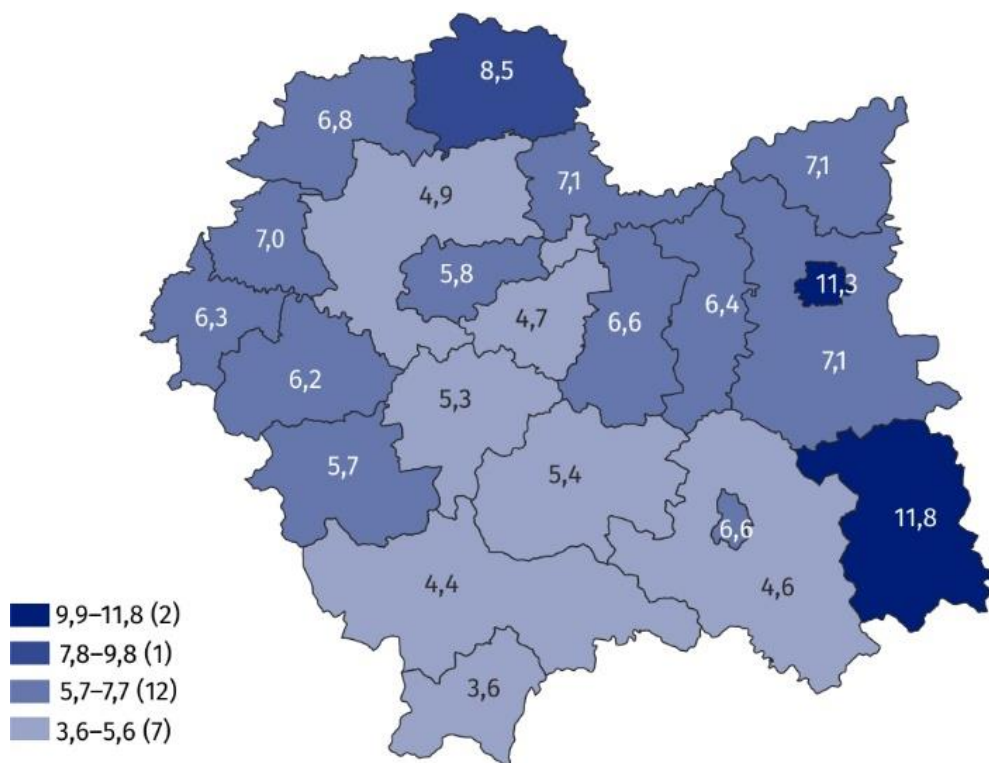
Najwięcej osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, wydanym przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, miało od 65 do 74 lata

Źródło: Zbiory powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności.

Największy odsetek osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wystąpił w powiecie gorlickim (11,8%), a najmniejszy w powiecie tatrzańskim (3,6%)¹. W większości powiatów odsetek wynosił od 5,7% do 7,7%. Były to powiaty: suski, wadowicki, oświęcimski, brzeski, bocheński, olkuski, chrzanowski, dąbrowski, proszowicki, tarnowski, Nowy Sącz i Kraków.

Mapa 1. Odsetek osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności według powiatów w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Największy odsetek osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wystąpił w powiecie gorlickim (11,8%), a najmniejszy w powiecie tatrzańskim (3,6%)

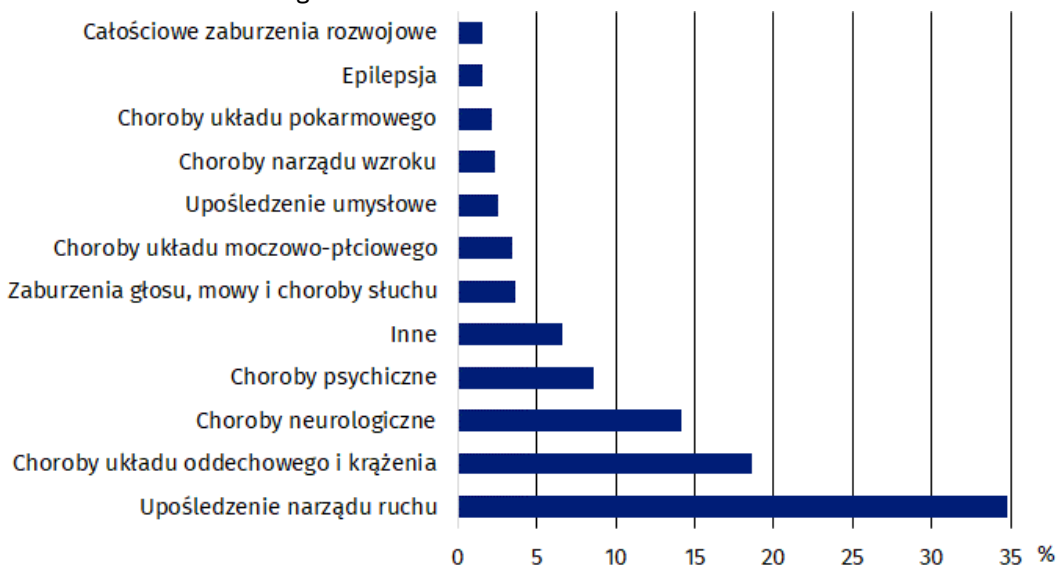
Źródło: Zbiory powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności.

W orzeczeniu powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności są ustalane nie więcej niż trzy symbole przyczyn niepełnosprawności. Ponad 70% osób miało orzeczenie z jedną przyczyną niepełnosprawności, a blisko 24% – z dwiema przyczynami. Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności zostało wydanych z powodu upośledzenia narządów ruchu (34,8%), głównie osobom w wieku 65 lat i więcej (62,0%). Wśród posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności z powodu chorób układu oddechowego i krążenia także dominowały osoby, które ukończyły 65 lat (74,4%). W przypadku ludzi z chorobami psychicznymi najczęściej było orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w grupie wiekowej od 35 do 64 lata (51,4%). Najmniej orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności zostało wydanych z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych (1,5%), w tym 99,0% osobom w wieku do 34 lat.

¹Ustalono na podstawie deklarowanego adresu zameldowania lub pobytu.

Wykres 2. Przyczyny orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Źródło: Zbiory powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności.

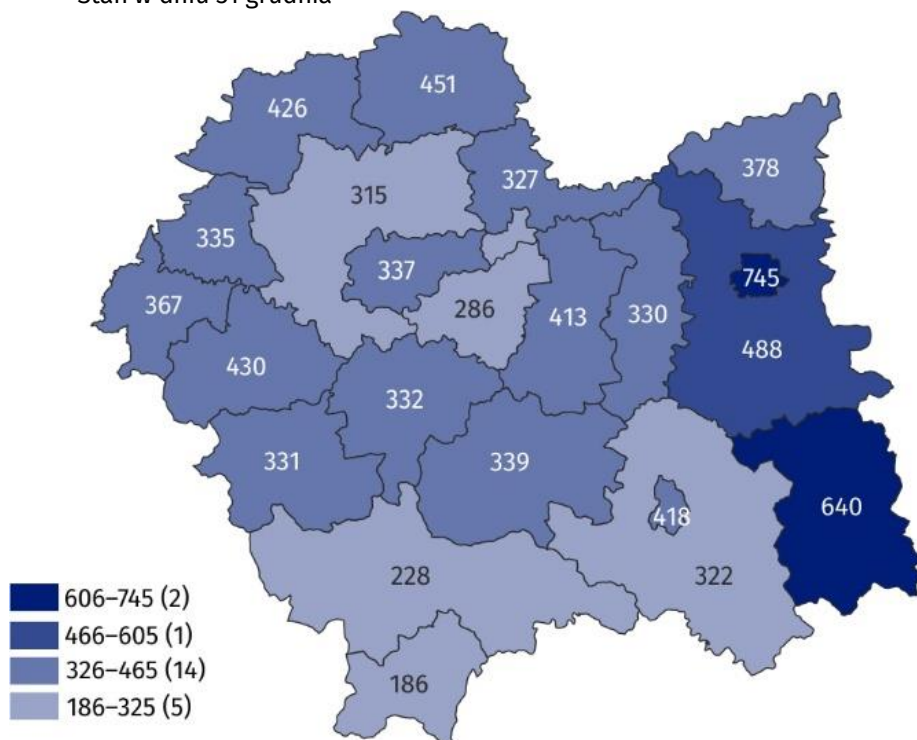
Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy

W dniu 31 grudnia 2022 r. 54,8 tys. osób zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego w ZUS przez płatników składek okazało orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (wydane przez powiaty zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) albo orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Ponad połowa z nich przedłożyła orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (57,5%).

Wśród osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy ponad połowa posiadała umiarkowany stopień niepełnosprawności

Mapa 2. Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy na 10 tys. zgłoszonych osób według powiatów w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

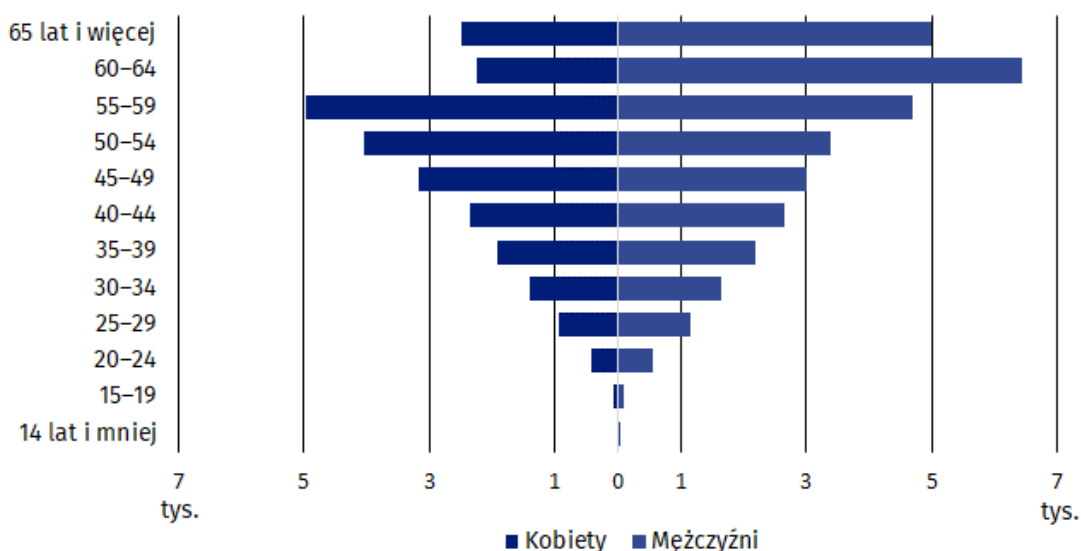

Źródło: Kompleksowy System Informatyczny ZUS.

Najwięcej osób, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy w przeliczeniu na 10 tys. osób zgłoszonych było w Tarnowie (745), a najmniej w powiecie tatrzańskim (186).

We wskazanej populacji najliczniejsza zbiorowość mężczyzn dotyczyła grupy wiekowej 60–64 lata (6,4 tys.), zaś kobiet w wieku 55–59 lat (blisko 5 tys. osób).

Wykres 3. Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy według płci i grup wieku w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia

W badanej populacji osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy najczęściej było mężczyzn w wieku 60–64 lata (6,4 tys.)

Źródło: Kompleksowy System Informatyczny ZUS.

Największa grupa osób podlegała ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy o pracę (ponad 30 tys. osób). Najmniej osób pobierało stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych po skierowaniu przez powiatowy urząd pracy lub inną uprawnioną instytucję (278 osób).

Tablica 1. Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Polska	Województwo małopolskie
Pracownik podlegający ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu	411 770	30 038
Świadczeniobiorca, za którego jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo wójt, burmistrz lub prezydent miasta ma obowiązek opłacać składki	114 934	8 223
Osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług	49 309	3 799
Osoba bezrobotna niepobierająca zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium	50 443	3 744

Tablica 1. Osoby zgłoszone do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy w 2022 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Polska	Województwo małopolskie
Emeryt, rencista lub osoba pobierająca rodzicielskie świadczenie uzupełniające zamieszkała w RP, której składka na ubezpieczenie zdrowotna finansowana jest przez świadczeniobiorcę	38 410	2 634
Osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, osoba prowadząca niepubliczną bądź publiczną szkołę, placówkę lub ich zespół na podstawie przepisów o systemie oświaty oraz osoba prowadząca pozarolniczą działalność w zakresie wolnego zawodu	25 002	2 415
Osoba, za którą należy rozliczyć i opłacić składki lub należne świadczenia w dokumentach rozliczeniowych składanych nie wcześniej niż za następny miesiąc, po ustaniu tytułu do ubezpieczeń	9 805	739
Osoba bezrobotna pobierająca zasiłek dla bezrobotnych, osoba pobierająca świadczenie integracyjne	8 159	699
Osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych mająca ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia	8 986	526
Osoba pobierająca stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które została skierowana przez powiatowy urząd pracy lub inny niż powiatowy urząd pracy podmiot kierujący oraz osoba pobierająca stypendium w okresie odbywania studiów podyplomowych	3 673	278
Pozostałe	21 028	1 749

Źródło: Kompleksowy System Informatyczny ZUS.

Dostosowanie infrastruktury w obszarze opieki zdrowotnej i kultury do potrzeb osób niepełnosprawnych

Większość przychodni i praktyk lekarskich posiadało toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (79,9%). Najwięcej aptek i punktów aptecznych posiadało pochylnie, podjazdy lub platformy, ułatwiające wejście do budynku (47,6%). W wymienionych placówkach, działających w obszarze opieki zdrowotnej, najrzadziej występowały udogodnienia dla osób niedosłyszących i niesłyszących.

Tablica 2. Przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych w podmiotach działających w obszarze opieki zdrowotnej.

Stan w dniu 31 grudnia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przychodnie i praktyki lekarskie	Apteki i punkty apteczne
Ogółem	2 199	1 136
Pochylnie/podjazdy/platformy ułatwiające wejście do budynku	1 415	541
Drzwi wejściowe do budynku automatycznie otwierane	209	83
Winda/y	784	31
w tym windy dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	541	.
Toalety przystosowane do osób niepełnosprawnych	1 758	.
Udogodnienia dla słabowidzących i niewidomych	94	5
Udogodnienia dla niedosłyszących i niesłyszących	65	1
Posadzki antypoślizgowe	722	173
Inne	286	217
Brak udogodnień	177	287

Wśród podmiotów działających w obszarze kultury najwięcej przystosowań do potrzeb osób niepełnosprawnych było w kinach. Blisko 85% kin posiadało udogodnienia przy wejściu, a ponad 80% – udogodnienia wewnątrz budynku. Ponad 75% centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic było przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Około 68% teatrów i instytucji muzycznych dysponowało odpowiednimi udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych.

Blisko 85% kin było przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Tablica 3. Przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych w instytucjach kultury.

Stan w dniu 31 grudnia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z liczby ogółem obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych		
		razem	wejście do budynku	udogodnienia wewnątrz budynku
Kina	46	39	39	37
Teatry i instytucje muzyczne	22	15	14	14
Galerie i salony sztuki	58	30	29	25
Muzea łącznie z oddziałami	107	58	54	54
Centra, domy ośrodki kultury, kluby i świetlice	431	322	314	254
Biblioteki publiczne	706	296	289	188

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Uwagi metodologiczne

1. Niniejsza informacja sygnałna jest pierwszym opracowaniem zbiorów powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności o osobach z aktualnym orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w województwie małopolskim. Wykorzystano w niej zbiory danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o osobach zgłoszonych do ubezpieczenia oraz posiadających ważne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy, wydane przez odpowiedni organ. Źródłem opracowania są również informacje statystyczne, pochodzące ze sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Osoba uznana za niepełnosprawną w rozumieniu prawno-formalnym, musi posiadać jedno z opisanych poniżej orzeczeń.
3. System orzekania o niepełnosprawności w Polsce określają dwa podstawowe akty prawne:
 - a. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 100, 173, 240, 852, 1234, 1429) – w art. 2 definiuje się niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W art. 3 określa się orzekane stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki, natomiast w art. 4a wspomina się o dzieciach w wieku do 16 lat, którym wydaje się orzeczenie o niepełnosprawności bez ustalania jej stopnia. Organami orzekającymi niepełnosprawność są powiatowe (jako pierwsza instancja) i wojewódzkie (druga instancja) zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Ostateczną instancją są rejonowe sądy pracy i ubezpieczeń społecznych;
 - b. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429, 1672) – w art. 12 zdefiniowano osobę niezdolną do pracy jako taką, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Orzeczenia o: niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz celowości przekwalifikowania, wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, podlegają przełożeniu na orzeczenia o stopniu niepełnosprawności zgodnie z art. 5 wspomnianej wcześniej Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
4. Inne orzeczenia, które podlegają przełożeniu na orzeczenia o niepełnosprawności, to orzeczenia wydane przed 1 stycznia 1998 r., jeżeli nie utraciły mocy:
 - a. Orzeczenia o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, wydawane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
 - b. Orzeczenia o niezdolności do służby, wydawane przez komisje lekarskie podległe Ministerstwu Obrony Narodowej oraz Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji.
5. Zakres zaprezentowanych danych nie wyczerpuje problematyki niepełnosprawności ze względu na jej złożony charakter i różnorodność.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Krakowie

Dyrektor Agnieszka Szlubowska
Tel: 12 420 40 50

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS

Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

- stat.gov.pl
- [@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)
- [@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)
- [gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)
- [glownyurządstatystyczny](https://www.youtube.com/glownyurządstatystyczny)
- [glownyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/company/glownyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2022 roku](#)

[Osoby niepełnosprawne w 2021 roku](#)

[Osoby niepełnosprawne w województwie małopolskim w 2017 r.](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Osoba niepełnosprawna](#)

[Osoba niepełnosprawna prawnie](#)

[Stopień niepełnosprawności](#)